

Fiil (EYLEM)

BÖLÜM 2

2023 TAYFA

FİİLLERDE KİŞİ (ŞAHIS EKLERİ)

Cümlede bildirilen iş, oluş ya da hareketi gerçekleştiren kişiyi bildiren eklerdir.

	Kişi Ekleri	Kişi Ekleri
I. tekil şahıs	soruyor -	sordu -
II. tekil şahıs	soruyor -	sordu -
III. tekil şahıs	soruyor -	sordu -
I. çoğul şahıs	soruyor -	sordu -
II. çoğul şahıs	soruyor -	sordu -
III. çoğul şahıs	soruyor -	sordu -

FİİLLERDE KİP

HABER KİPLERİ

Şimdiki Zaman:

Gelecek Zaman:

Geniş Zaman:

Görülen Geçmiş Zaman:

Öğrenilen Geçmiş Zaman:

DİLEK KİPLERİ

Emir Kipi:

Gereklilik Kipi:

Koşul (Şart) Kipi:

İstek Kipi

ŞİMDİKİ ZAMAN

Eylemin söylendiği an ile yapıldığı anın bir olduğunu bildiren kiptir.
-yor / -(i)yor

KİP	KİŞİ
çalış	
çalış	
çalış	
çalış	
çalış	
çalış	

Güneş tüm kızılığıyla dağların ardından batıyor.

Not defterimi bir türlü bulamıyorum.

bu gelenekler yörede hâlâ yaşatılmakta.

gez

gör

başla-

GÖRÜLEN GEÇMİŞ ZAMAN

Eylemin söylendiği andan önce gerçekleştiği ve buna tanık olunduğu anlamı vardır.

-dı, -di, -du, -dü / -tı, -ti, -tu, -tü

KİP	KİŞİ
çalış	
çalış	
çalış	
çalış	
çalış	
çalış	

Sabah köpeğin mamasını verdi.

Dün akşamki filmi birlikte izledik.

Bahçedeki kuruyan ağaçları kesti.

ÖĞRENİLEN GEÇMİŞ ZAMAN

Eylemin söylendiği andan önce gerçekleştiği ve bunu başkasından duyduğu anlamı vardır.

-miş / -miş / -muş / -müş

KİP	KİŞİ
çalış	
çalış	
çalış	
çalış	
çalış	
çalış	

Zeynep bugün okula geç gitmiş.

Öğretmenin verdiği kitabı okumuş ve çok beğenmiş.

Senin boyun ne kadar da uzamış!

Dalgalıktan çantamı otobüste unutmuşum.

GELECEK ZAMAN

Eylemin söylendikten sonra gerçekleşeceğini bildiren kiptir.

-ecek / -acak

KİP	KİŞİ
çalış	
çalış	
çalış	
çalış	
çalış	
çalış	

Birazdan zil çalacak ve derse gireceğiz.

Köyün su sorunu en kısa sürede çözülecek.

Hasta olduğu için okula gitmeyecek.

GENİŞ ZAMAN

Eylemin gerçekleşmesinin tüm zamanlar için geçerli olduğunu bildiren kiptir.

-r / -ar / -er / -ir / -ir / -ur / -r

KİP	KİŞİ
alış	
alış	
alış	
alış	
alış	
alış	

Hafta sonları piknik için buraya geliriz.

Babam her akőam saat sekizde gelir.

GENİŞ ZAMAN (olumsuz)

Eylemin gerçekleşmesinin tüm zamanlar için geçerli olduğunu bildiren kiptir.

-maz / -mez

KİP	KİŞİ
alış	
alış	
alış	
alış	
alış	
alış	

Bu tarz söylemlerden hiç hoşlanmam.

Kalabalık ortamlarda uzun süre kalmayı sevmez.

GEREKLİK KİPİ

Eylemin yapılması gerektiğini anlatan kiptir.

-malı / -meli

KİP	KİŞİ
çalış	
çalış	
çalış	
çalış	
çalış	
çalış	

Derse geç kalmamak için daha erken kalkmalısın.

İlhan'ın davranışları için onu uyarmalıyız.

Konuştuklarımızı onlara anlatmamalıyız.

Karşıdan gelenler tarlada çalışan işçiler olmalı.

ŞART (KOŞUL) KİPİ

Eylemin yapılması için başka bir işin yapılmasının şart olduğu belirten kiptir.
-se / -sa

KİP	KİŞİ
çalış	
çalış	
çalış	
çalış	
çalış	
çalış	

Düzenli ders çalışırsan sınavı kazanırsın.

Toplantıda uzun konuşmasan iyi olur.

Küçük bir bahçesi olan evimiz olsa.

İSTEK KİPİ

Eylemin gerçekleşmesinin istendiğini anlatan kiptir.

-a / -e

KİP	KİŞİ
çalış	
çalış	
çalış	
çalış	
çalış	
çalış	

Sanatçının okuduğum son romanını yarın sana getireyim.

Sana anlatacaklarım var, biraz oturup dertleşelim.

Kitapları bulduysan ben aramayayım.

Kolay gele, Allah iyiliğini vere...

EMİR KİPİ

Emir bildiren kiptir. Emir kipinin özel bir eki yoktur.

KİP	KİŞİ
çalış	
çalış	
çalış	
çalış	
çalış	
çalış	

Hemen bahçede toplanın.

Kardeşine söyle, yanıma gelsin.

Bize haber vermeden dışarı çıkmayın.

EYLEMLERİN SORU HÂLİ

Olanları hemen anlattın mı?

Sence bu davete gitmeli miyim?

ANLAM / ZAMAN / KİP KAYMASI

Kazayı duyar duymaz olay yerine koşuyorum.

Çocuk, dünkü maçta sakatlanıyor.

Milli takım, yarın yurda dönüyor.

Her hafta çay bahçesine uğruyorum.

İstediğim bölüme yerleşme haberine ailem çok sevinir.

ANLAM / ZAMAN / KİP KAYMASI

Bu tarz konuşmaları bırakalım.

Biraz acele etseniz.

Babam şimdi burada olmalı da seni görmeli.

Böyle şeyleri kafana takma.

Bu işleri bugün bitireceksin.